

Gavrish O.

Ph.D., Professor FMM NTUU «KPI»

Goloyuh I.A.

student HTF NTUU «KPI»

SHALE GAS IN UKRAINE

This article investigated the prospects for the development of shale gas in Ukraine, as one of the ways to improve the country's economy. The purpose of this article was dispelling myths about the effectiveness of shale gas in Ukraine. Now in our country there are events that interrupt the development of any industry for several years. Nevertheless, the article shows that it is better to develop natural gas, upgrade and we can lift the economy without shale gas, which says the whole world. Especially its development prospects in Ukraine, is not sufficient.

Keywords: shale gas, natural gas, flow rate, cost, and profitability.

Дульська І.В.

к.е.н., ст.н.с.,с.н.с. ДУ «Інститут економіки та прогнозування» НАН України

ПРІОРИТЕТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті оцінено тенденції розвитку застосування цифрових технологій (діджиталізації) суспільного виробництва в Україні з метою підвищення його ефективності та конкурентоспроможності. Узагальнено успішний досвід застосування, висвітлено проблеми впровадження в окремі сектори національної економіки.

Ключові слова: діджиталізація, цифрові технології, інформаційно-комунікаційні технології, суспільне виробництво, сектори національної економіки, електронний бізнес, електронна комерція, платіжні системи, фіскальний контроль.

Постановка проблеми. Економічне зростання, підвищення конкурентоспроможності національної економіки, якості життя громадян в Україні неможливе без ширшої діджиталізації (використання цифрових тобто інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ)) суспільного виробництва, оскільки вона збільшує його інтенсивність, ефективність і конкурентоспроможність.

Теоретичні та практичні аспекти діджиталізації національної економіки набули особливої гостроти. Їм присвячено ряд досліджень, висвітлених у зарубіжних і вітчизняних публікаціях, зокрема у матеріалах Всесвітнього економічного форуму – 2013 р. «Глобальний Звіт з інформаційних технологій» [1] та інших.

Метою дослідження є оцінка внеску цифрових технологій у прискорення соціально-економічної стабілізації і розвиток усіх секторів національної економіки та вибір найпродуктивніших з точки зору зазначених цілей.

Виклад основного матеріалу. В Україні наступ діджиталізації успішно йде у напрямках електронного (е)-бізнесу, е-комерції, ІТ (інформаційних технологій), ТКП (телекомунікаційних послуг), відстає у безготівкових розрахунках.

Е-бізнес передбачає використання ІТ на основі внутрішньофірмових і корпоративних інформаційних мереж, що впливає на зовнішні відносини між компаніями, партнерами, внутрішню структуру компаній. Процес форсовано з появою Інтернет, оскільки створено ґрунт розширення клієнтської бази, сфер безготівкового обігу, сучасних фінансових інструментів (платіжні картки (ПК), системи), нових ринків, пов'язані з мережевими системами і телекомунікаціями. Е-бізнес може не мати комерційної складової (державні Інтернет-системи для надання послуг з правових, медичних, навчальних питань тощо). Ступінь використання ІКТ та е-комерції на підприємствах України подано в табл. 1.

Основні типи бізнес-систем е-комерції: intranets; B2B – business-to-business; B2C – business-to-consumer; C2C – consumer-to-consumer; B2G – business-to-government; E2E – exchange-to-exchange; B2E – business-to-employee та інформаційних систем: G2C – government-to-citizen та B2PR – business-to-public relation.

В умовах росту кількості користувачів Інтернет зростає обсяг онлайн купівель. Однак, ступінь оцінки державою грошових потоків в е-режимі в Україні, на відміну від ЄС, низький. Держстат оцінив продаж товарів через Інтернет в 2012 р. в 681,4 млн. грн. (0,2% роздрібу), Forbes.ua, Gemius Україна – в 12,7 млрд. грн. через велику частку готівкових розрахунків.

Сектор ІТ (діяльність у сфері інформатизації¹, у т.ч.: консультування з питань інформатизації, розробка програмного забезпечення (ПЗ) та консультування в цій сфері, обробка даних; діяльність, пов'язана з банками (базами) даних; ремонт і техобслуговування офісної та електронно-обчислювальної техніки, інша діяльність у сфері інформатизації, промислове виробництво комп'ютерів) в Україні став потужною галуззю національної економіки, що динамічно розвивається, чим формує в Україні підвалини інформаційної економіки, тому що ініціює потужний технологічний імпульс в решту галузей, динамізуючи їх розвиток. В 2011 р. частка ІТ у ВВП склала 0,9%, в 2012 р. – 1%. За оцінками Світового банку, до 2015 р. Україна може вийти на 6-е місце в світі за обсягом ІТ-експорту, в галузі в Україні буде задіяно 350 тис. фахівців. І це без істотних податкових пільг, що свідчить про наявність значного потенціалу до самопідтримуючого розвитку.

¹ За класифікатором послуг КР-2010

**Використання ІКТ та е-комерції на підприємствах України на
9.02.2013 р., %**

Технології ІКТ на підприємствах	% підприємств
користування комп'ютерами, у т.ч.:	91,1
внутрішньою комп'ютерною мережею	62,7
розширеною внутрішньою комп'ютерною мережею	16,6
функціонуюча домашня сторінка у Інтранет та бездротовий доступ для внутрішньої комп'ютерної мережі	25,0
доступ до Інтернет (через кабельний зв'язок, виділену лінію, технології Frame-Relay або лініями електропередачі PLC), у т.ч. для зв'язку з Інтернет, у т.ч.:	95,1
Dial-Up (комутований доступ через телефонну лінію), зв'язок ISDN (ін. вузькосмуговий), широкосмуговий (DSL, xDSL, ADSL, SDSL тощо) Інтернет	33,3
мобільний зв'язок (GSM, GPRS, UNTS, EDGE, CDMA2000 1xEVDO)	25,0
Використання Інтернет, у т.ч.:	
отримання банківських та фінансових послуг	87,7
отримання форм	81,6
отримання інформації	80,5
повернення заповнених форм	66,6
адмінпроцедури (декларування, реєстрації, запиту на отримання дозволу)	40,5
ведення домашньої сторінки або вебсайту	39,8
розміщення на веб-сайті каталогів продукції, прейскурантів у переробній промисловості та торгівлі	67,0
розміщення на веб-сайті об'яв вакансій / заяв на заміщення вакансій он-лайн; пропозицій виготовляти продукцію за вимогами клієнта, самостійна розробка клієнтами дизайну продукції; платежі он-лайн	25,0
персоніфіковане інформаційне наповнення в рамках веб-сайту для постійних / повторних клієнтів; розміщувало замовлення або бронювало в режимі он-лайн	16,6

Джерело: Держстатистика

На сьогодні сфера ТКП України є важливою високорозвиненою інфраструктурною галуззю, що успішно розвивається переважно на ринкових засадах. Передача даних та потоку інформації важлива для забезпечення економічного зростання. Адаже ТКП підвищують ефективність та продуктивність усіх секторів.

В Україні досягнуті значні результати у розвитку ТКП-інфраструктури: у 2011 р. Україна увійшла в TOP-10 країн з вищою швидкістю доступу в Інтернет, рейтингу абонентів галузевої організації FTTH Council Europe, за її оцінками Україна посіла 16 місце за розвитком мереж. На кінець 2014 р. в реєстрі операторів і провайдерів телекомунікацій більше 4000 компаній. 43,5% населення мали доступ до Інтернет² (у 2013 р. – 5,9 млн., у т.ч. домашні – 5,5 млн.), 35%

² Кількість користувачів Інтернет країни не має однозначного тлумачення: Держстат оцінює кількість абонентів, яка на I квартал 2013 р. зросла до 5,4 млн. проти 4,0 млн. у 2012 р., з яких понад 5 млн. – домашні абоненти Інтернет.

домогосподарств мали широкосмуговий доступ до Інтернет (ШСД), загальноєвропейський показник – 65% (до 2020 р. має становити 75%); 1/5 домогосподарств мали доступ до кабельного телебачення; повне покриття мобільним зв'язком; зростає кількість операторів, провайдерів ШСД за допомогою технологій радіочастотного ресурсу (оптичні, дротові, бездротові), волоконно-оптичних ліній зв'язку – FTTx; мідних – xDSL; коаксіального (телевізійного) кабелю – DOCSIS; супутникових каналів – VSAT; бездротового доступу – Wi-Fi, WiMAX, UMTS, CDMA-EVDO RevA (B). Частка власників смартфонів та комунікаторів в ТКП-мережах операторів мобільного зв'язку в 2012 р. зросла на 35-40% до 6 млн. од. Це створило умови росту попиту на високошвидкісні широкосмугові технології радіодоступу – UMTS, CDMA, WiMAX, збільшення мобільного Інтернет-трафіку. Основні сегменти ТКП – мобільний, фіксований, ШСД (комп'ютерний) зв'язок (94,4% доходів ТКП в 2012 р.).

Платіжні системи (ПС) в 2013 р. зросли обсяг і кількість безготівкових платежів із використанням ПК, інфраструктура їх обслуговування (табл. 2).

Таблиця 2

Кількість платіжних карток та інфраструктури їх обслуговування,

тис. од.

	ПК, млн. шт.		Банкоматів	платіжних терміналів			підприємств торгівлі та сфери послуг, в яких встановлено торговельні платіжні термінали
	в обігу	активні		усього	торговельних	банківських	
2012	69,9	35,0	38,9	196,0	169,4	26,6	116,9
2013	69,7	35,6	40,4	221,2	192,3	28,9	122,3

Джерело: банки-члени платіжних систем (ЕМА), НБУ www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=54927

На 1.01.2014 р. 143 банки (80%) були членами карткових ПС. У 2013 р. держателі ПК, емітованих банками України, 72,6% операцій здійснювали у власній мережі банку-емітента, інших банків-резидентів – 25,6%, за кордоном – 1,8%. В Україні обсяги операцій по ПК, емітованих банками України, зросли в 2004-2013 рр. до 916, млрд. грн. Обсяг платежів з використанням ПК на початок 2013 р. зріс удвічі [3]. По системі URS у 2012 р. – на 58%, у т.ч. операцій з ПК через Інтернет на 81%, де найбільша частка припадає на оплату ТКП – 66%, комунальних послуг – 26% [3]. За даними ДПА, на початок 2012 р. в Україні нараховувалося 400 тис. організацій і підприємців у сфері торгівлі і послуг, з яких лише 8% надавали можливість розплачуватися ПК [5]. На 1 млн. населення припадає 2,7 тис. терміналів, що у 2-3 рази нижче, ніж в ЄС. Росту частки безготівкових розрахунків в Україні заважають: низька довіра до гривні, стабільності банківської системи, тіньові доходи, низький рівень

Компанії GfK Ukraine, InMind та УНІАН, Інтернет-асоціація України надають дані з кількості Інтернет-користувачів – у I кв. 2013 р. в Україні (за різними оцінками) їх налічувалось від 17,34 до 19,7 млн. (або 43% населення України) проти 15,4 млн. на I кв. 2012 р. За підсумками I кв. 2013 р. 79% комп'ютерів підключені до Інтернет (фіксований зв'язок), в 2012 р. – 75%, 2011 р. – 70% [3].

заощаджень, високий рівень доларизації та інфляційних очікувань. Значна територія та низька щільність населення посилює проблеми розвитку інфраструктури систем е-розрахунків.

Передбачене обов'язкове застосування е-платіжних засобів (ЕПЗ), за яким суб'єкти господарювання зобов'язані забезпечити розрахунки держателів ЕПЗ з використанням не менше 3 ПС, однією з яких є багатоємні ПС, платіжною організацією якої є резидент України [6].

Для стимулювання безготівкових розрахунків доцільно активізувати реалізацію заходів Концепції поширення безготівкових розрахунків із використанням е-платіжних засобів; сприяти фінансовій грамотності населення щодо використання ПК, зокрема, через підтримку аналогічних проектів («Транспортна картка», «Е-студентський квиток», «Система митних платежів», картка мешканця, інших); забезпечити використання ПК державними органами і бюджетними організаціями, перевести державні установи на зарплатні проекти; забезпечити зручність оплати комунальних платежів, послуг держави, податків та інших періодичних платежів через ПК; сприяти регіональній диференціації та розвитку інфраструктури безготівкових платежів, підтримуючи цільові стратегії банків; вдосконалювати платіжні та інформаційні технології – центральний маршрутизатор НБУ, обладнання та ПЗ розрахунково-клірингових і процесингових центрів з підтримкою відкритих міжнародних стандартів.

Щодо безготівкових розрахунків доцільне усунення технічних проблем використання ПК та розвиток інфраструктури. Найбільшим пріоритетом діджиталізації є впровадження реєстраторів розрахункових операцій, підключених до Системи обліку даних господарюючих суб'єктів (платіжні термінали, ЕККА, підключені до платіжних терміналів, POS-, mPOS-(мобільні) термінали, інша фіскальна техніка) та фізичних осіб. Для цього необхідно прийняти закони щодо ідентифікації осіб і легалізації процесу нагромадження даних про витрати фізичних осіб фіскальними органами для моніторингу відповідності задекларованих доходів і фактичних видатків.

Необхідне прийняття правил щодо зменшення гранично допустимих величин розміру готівкових транзакцій, стимулювання покупців вимагати касово-розрахункові фіскальні документи для істотного зменшення на них податкового навантаження. Цій же меті має відповідати ширше застосування ПС, е-комерції. Це дозволить легалізувати доходи і видатки, зменшити частку тіньової економіки, що, в свою чергу, дозволить зменшити податкове навантаження на легальну економіку.

Висновки. Вітчизняний ринок ІКТ має стати фундаментом розвитку інформаційного суспільства в Україні. Тому метою в Україні необхідне прискорення впровадження ІКТ в усі сфери суспільного життя і виробництва. Це дозволить підвищити їх конкурентоспроможність, ефективність, продуктивність у всіх сферах, рівень інформаційної безпеки; забезпечить перехід економіки до моделі науково-технічного та інноваційного розвитку, збільшить частку наукомісткої продукції,

сприятиме якості та доступності послуг освіти, науки, культури, охорони здоров'я за рахунок впровадження ІКТ; розширити можливості людини отримувати доступ до національних та світових інформаційних е-ресурсів; створити нові робочі місця, поліпшити умови роботи і життя; поглибити запровадження нормативно-правових засад інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. The Global Information Technology Report. Growth and Jobs in a Hyperconnected World. By the World Economic Forum and INSEAD [Е-ресурс] // Режим доступу: www.weforum.org/gitr.
2. Одноразове державне статистичне спостереження «Використання інформаційно-комунікаційних технологій та електронної торгівлі на підприємствах» (на 09.02.2013 р.). Обстеженням охоплено 49 тис. підприємства (вибірка репрезентативна) за рекомендованими Євростатом видами економічної діяльності в усіх регіонах України.
3. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
4. Офіційний сайт УРС [Електронний ресурс] – Доступний з : <https://upc.ua/ru/news/1298.htm>.
5. Харламов П. Операция «терминал» [Електронний ресурс] / П. Харламов // Эксперт Украина. – 2012. – № 6 (336). – Доступний з : <http://www.expert.ua/articles/9/0/9884/>.
6. World Payments Report 2011 [Електронний ресурс]. – Доступний з : http://gbm.rbs.com/docs/gbm/insight/gts/perspectives/WPR_2011.pdf.

Дульская И.В.

*Кандидат экономических наук, старший научный сотрудник
Государственного учреждения «Институт экономики и прогнозирования»
Национальной академии наук Украины*

ПРИОРИТЕТЫ ДИДЖИТАЛИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

В статье оценены тенденции развития применения цифровых технологий (диджитализации) общественного производства в Украине с целью повышения его эффективности и конкурентоспособности. Сделан обзор успешного опыта применения, освещены проблемы внедрения в отдельные сектора национальной экономики.

Ключевые слова: диджитализация, цифровые технологии, информационно-коммуникационные технологии, общественное производство, сектора национальной экономики, электронный бизнес, электронная коммерция, платежные системы, фискальный контроль.

Dulska I.V.

Candidate of economic sciences, senior researcher at the State Institution «Institute of Economics and Forecasting» National Academy of Sciences of Ukraine

NATIONAL ECONOMY DIGITALIZATION PRIORITIES

The paper reviewed trends of use of digital technology (digitalization) social production in Ukraine in order to improve its efficiency and competitiveness. A review of successful experience in the application, highlight problems of implementation in some sectors of the national economy.

Keywords: digitalization, digital technology, information and communication technologies, public production sector of the economy, e-business, e-commerce, payment systems, fiscal control.

Кий В.М.

асистент ФММ НТУУ «КПІ»

Чикина А.Г.

студентка ХТФ НТУУ «КПІ»

ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИЙ РЫНОК УКРАИНЫ: СОСТОЯНИЕ НА ДАННЫЙ МОМЕНТ И ТЕНДЕНЦИИ ДАЛЬНЕЙШЕГО РАЗВИТИЯ

В данной статье рассмотрено состояние фармацевтического рынка Украины в настоящее время, определены основные тенденции развития рынка, а так же сдерживающие его факторы. Обозначены некоторые проблемы функционирования и развития фармацевтической отрасли, влияющие на показатели украинского рынка: динамика темпов роста, производство и потребление фармацевтической продукции, изменение длительности цикла разработки лекарственных препаратов и др.

Ключевые слова: фармацевтический рынок, экономика Украины, тенденции развития, темпы роста.

Постановка проблемы. Фармацевтическая отрасль является одной из самых развивающихся, для такого рынка свойственен большой спрос и предложение, многочисленность брендов, не говоря уже о рынке сбыта, в который входят без исключения все граждане страны. Вопросы, связанные со становлением и развитием фармацевтического рынка в Украине, касаются не только представителей фармкомпаний, фармацевтов и провизоров, но и медиков. От гармоничности, стабильности, цивилизованности фармацевтического рынка зависит очень многое в медицине и обществе в целом.